

С. С. БОДНАРУК

УДК 372.3

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ: ПРАКТИКУМ
(змішана форма навчання для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта)

Миколаїв – 2023

Боднарук С. С. Методичні рекомендації до курсу «Основи природознавства з методикою: практикум /змішана форма навчання для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта/ Укладач Боднарук С.С. Миколаїв, 2023. 49с

Рецензенти:

1. Соколовська О. С., доцент кафедри початкової та дошкільної освіти МНУ імені В. О. Сухомлинського
2. Мікрюкова К. О., викладач вищої категорії, голова циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В. О. Сухомлинського

Методичні рекомендації з курсу «Основи природознавства з методикою: практикум /змішана форма навчання для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта складено відповідно до навчального плану та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою підготовки фахового молодшого бакалавра спеціальності 012 Дошкільна освіта. Методичні рекомендації складаються з інструктивно-методичних матеріалів до самостійної роботи студентів, завдань та вимог до підсумкових модульних робіт, до екзамену, списку рекомендованої літератури.

Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією (протокол № 3 від 28.12.2022 року), педагогічною радою ВСП «Фаховий коледж Миколаївського національного університету імені Василя Сухомлинського (протокол № 4 від 12.01.2023 року).

© Боднарук С. С. 2023

© ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В. О. Сухомлинського», 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Практичні заняття №1-2. Всесвіт. Сонячна система як структурна компонента Всесвіту. Планета Земля в Сонячній системі	6
Практичне заняття №3. Літосфера Землі	8
Практичне заняття №4. Атмосфера – повітряна оболонка Землі	11
Практичне заняття №5. Гідросфера - водна оболонка Землі	14
Практичне заняття №6. Ознаки рослинного організму. Будова рослин	16
Практичне заняття №7. Різноманітність рослин у природі	18
Лабораторне заняття №1. Морфолого-біологічний аналіз рослини	20
Практичні заняття №8-9. Різноманітність тваринного світу планети. Класифікація тварин. Характеристика основних систематичних груп тварин	22
Практичне заняття №10. Становлення і розвиток методики ознайомлення дітей з природою	26
Лабораторне заняття №2. Програмне забезпечення ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	28
Практичне заняття №11. Засоби наочності та навчально база ознайомлення дітей із природою	30
Практичні заняття №12-13. Методи опосередкованого ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	33
Лабораторне заняття №3. Використання словесних, наочних методів та методу моделювання у процесі ознайомлення дошкільників з природою	36
Практичні заняття №14-15. Методи ознайомлення дітей дошкільного віку з природою	38
Лабораторне заняття №4. Спостереження якосновний метод ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Нескладні досліди в ознайомленні дітей з природним довкіллям	41
Практичне заняття №16. Форми організації та планування роботи дітей із природним довкіллям	43

Практичне заняття №17. Організація проектної діяльності дошкільників у процесі ознайомлення їх з природою	46
Лабораторне заняття №5. Методика організації і проведення екскурсій у природу, цільових і щоденних прогулянок	48

Вступ

Навчальна дисципліна «Основи природознавства з методикою» посідає чільне місце в системі професійної підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти, оскільки передбачає формування у студентів професійної

компетентності, пов'язаної із здатністю методично грамотно організувати процес ознайомлення дітей дошкільного віку із природою. Ця компетентність є однією з важливих професійно значущих якостей педагога, від якої залежить ефективність процесу пізнання дошкільниками природного довкілля, формування у них шанобливого ставлення до нього. Пропоновані методичні рекомендації «Основи природознавства з методикою: практикум з навчальної дисципліни» є частиною навчально-методичного комплексу дисципліни, який презентує так звану «методичну кухню» - рецепти формування методичної грамотності майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти, розпочинаючи із засвоєння ним теоретичних знань природознавчого характеру і завершуючи набуттям досвіду конструювання й організації освітнього процесу щодо ознайомлення дошкільників з природою. Стратегічна ціль посібника - сприяти формуванню у студентів системи фундаментальних і методичних знань, практичних умінь, ціннісних орієнтацій, досвіду професійної діяльності, що відображаються у здатності організувати процес пізнання дітьми природного довкілля з урахуванням сучасних підходів і на рівні сучасних вимог. Його тактична мета - створення інформаційно-методичного забезпечення підготовки студентів до практично-лабораторних занять з навчальної дисципліни «Основи природознавства з методикою», організація їхньої самостійної роботи.

Посібник вміщує розробки практичних і лабораторних занять, рекомендації до виконання практичних завдань, рекомендовану для опрацювання літературу, список природознавчої літератури для дітей, діагностичний пакет для моніторингу рівня засвоєння студентами змісту дисципліни. У додатках подано зразки виконання різних видів практико орієнтованих завдань. Посібник призначений для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта (змішана форма навчання).

ТЕМА 1. ПРИРОДА КОСМОСУ

Практичні заняття №1-2

Тема. Всесвіт. Сонячна система як структурна компонента Всесвіту. Планета Земля в Сонячній системі

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про Всесвіт, його будову, основні об'єкти Всесвіту, астрономічні дослідження; розуміння того, що космічні об'єкти взаємодіють між собою, усвідомлення можливих наслідків такої взаємодії; здатність використовувати набуті знання у професійно орієнтованих ситуаціях; вміння добирати навчальний матеріал відповідно віку дітей, подавати складну інформацію в доступній для дошкільників формі.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Всесвіт. Структурна будова Всесвіту.
2. Теорії походження та еволюції Всесвіту.
3. Характеристика небесних тіл космічного простору.
4. Загальна характеристика Сонячної системи. Теорії її походження.
5. Сонце - центр планетарної системи. Фізична природа Сонця.
6. Планети Сонячної системи та їх супутники. Рух планет.
7. Земля в Сонячній системі. Місяць - супутник Землі. Рух Землі навколо осі та навколо Сонця. Вплив Сонця та Місяця на Землю.
8. Малі тіла Сонячної системи: астероїди, комети, метеори та метеорити.
9. Дослідження Всесвіту і Сонячної системи.

Практичні завдання до заняття

На основі опрацювання теоретичних джерел інформації, а також за результатами перегляду відеофільмів:

- 1) заповнити тематичну карту заняття (додається);
- 2) підготувати книжку-розкладку «Сонечкова сімейка»;
- 3) розробити колективний проект - усний журнал «Подорож у Всесвіті».

Інформаційні джерела до заняття

1. Андрієвський С. М. Курс загальної астрономії : навчальний посібник. Одеса : Астропринт, 2007. 480 с.
2. Климишин І. А. Астрономія : підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К. : Знання України, 2002. 192 с.
3. Основи природознавства : навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010101 Дошкільна освіта / авт.-упор. П. В. Сарафинюк, Л. А. Присяжнюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : Ландо ЛТД, 2016. 414 с.

Рекомендації щодо виконання практичних завдань

На основі опрацювання теоретичних джерел інформації, а також за результатами перегляду відеофільмів:

1. Заповнити тематичну карту заняття (додається).
2. Підготувати книжку-розкладачку «Сонечкова сімейка»

Кожна сторінка такої книжки присвячена одному із об'єктів — Сонцю чи одній з восьми планет Сонячної системи — своєрідна його візитівка. Сукупно — 9-10 сторінок. На сторінці: фото об'єкта (Сонця чи певної планети), загальна інформація про нього (розмір, віддаленість від Сонця, швидкість обертання навколо осі та навколо Сонця, тривалість доби і року), цікаві факти про об'єкт та його дослідження, рубрика «Перлинки творчості» (вірші, загадки, оповідання, казки, різноманітні творчі завдання для виконання дітьми, ігри). На сторінці можна розміщувати кишеньки, гармошки-складалки, наліпки тощо.

3. Розробити колективний проект - усний журнал «Подорож у Всесвіті»

Для виконання цього завдання потрібно здійснити розподіл по групах (всього 4). Кожна група готує одну сторінку усного журналу, яку представлятиме на практичному занятті.

Тематика сторінок:

1. Захоплюючий Всесвіт (в цілому про Всесвіт, еволюцію уявлень про нього та його походження, його дослідження тощо).
2. Зорі, зоряні скупчення (галактики) (про зорі, особливості їх будови і життєдіяльності, їх різноманітність, еволюцію зір, види галактик).
3. Сонячна система (представлення Сонячної системи). Дивовижі Всесвіту (про туманності, комети, астероїди тощо).

Представлення - у довільній формі. Тривалість - до 7 хв. До нього можна включити цікаві факти про космічні об'єкти, фрагменти відео, а також художній матеріал.

Література для дошкільників

1. Біда Д. Легенди зоряного неба. *Колосок*. 2006. № 2. С. 32-37.
2. Каплуновська О. М. Дошколятам про Космос : програма та методичні рекомендації. 2-е вид., переробл. і доп. Запоріжжя: ЛПС ЛТД, 2011. 170 с.
3. Старченко В. А. Дошкільнятам про зоряне небо : навч.-метод. посіб. К. : Наш час ; Х. : Ранок, 2010. 111 с.
4. Яковенко Л. В. Малюкам про космос. Харків : Ранок, 2007. 12 с.

ТЕМА 2. ПРИРОДА ПЛАНЕТИ ЗЕМЛЯ

Практичне заняття №3

Тема. Літосфера Землі

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про літосферу як тверду оболонку планети, про рух літосферних плит та їх роль у формуванні рельєфу планети; усвідомлення взаємозв'язку тектоніки літосфери й основних форм рельєфу; здатність використовувати набуті знання у професійно орієнтованих ситуаціях; вміння подавати складну інформацію в доступній для дошкільників формі, використовуючи моделювання.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Літосфера як тверда оболонка планети: загальна характеристика.
2. Літосферні плити. Рух літосферних плит.

3. Вплив тектоніки на формування рельєфу планети.
4. Зовнішні процеси, що впливають на формування планетарного рельєфу.
5. Основні форми рельєфу Землі. Їх характеристика.

Практичні завдання до заняття

На основі опрацювання теоретичних джерел інформації, а також за результатами перегляду відеофільму:

- 1) заповнити тематичну карту заняття (додається);
- 2) встановити зв'язок між тектонікою літосфери й рельєфом планети.

З'ясувати місце розташування на фізичній карті світу наступних географічних об'єктів:

- рівнини: Західносибірська рівнина; Східноєвропейська рівнина; Великі рівнини; Велика Китайська рівнина; Прикаспійська низовина; ЛаПлатська низовина; Амазонська низовина; Індо-Гангська низовина; Месопотамська низовина; Лаврентійська височина;
- гори: Альпи, Гімалаї, Тянь-Шань, Урал, Тибет, Алтай, Карпати, Атлас, Драконові гори, Анди, Кордильєри, Кавказ, Балкани, Памір, Піреней, Аппеніни, Кримські гори.

Позначити зазначені об'єкти на контурній карті (роздрукувати з Інтернету). Підготуватися до написання картографічного диктанту.

4) виконати практичну роботу (на занятті) за наступним алгоритмом (робота з колекцією гірських порід).

- розгляньте зразки запропонованих гірських порід;
- опишіть їх (усно): назва породи; кристалічна чи ні; щільна чи пориста; маса; колір; блиск; твердість;
- розподіліть їх за групами: осадові, магматичні, метаморфічні (в зошиті).

5) підготуватися до проведення рольової гри - дитячої телепередачі «Діти запитують - ми відповідаємо».

Рекомендації щодо виконання практичних завдань

Підготуватися до проведення рольової гри - дитячої телепередачі «Діти запитують - ми відповідаємо».

Для виконання цього завдання потрібно здійснити розподіл по групах (відповідно до кількості запитань). Кожна група готує відповідь на одне дитяче запитання із запропонованих (або своє), використовуючи дослід, моделювання, ілюстративний матеріал.

Запитання дітей:

Що таке вулкани?

Звідкіля беруться гори?

Чому відбуваються землетруси?

Що знаходиться під землею?

Чому поверхня нашої планети тверда? Що таке мінерали і звідкіля вони беруться?

Відповіді потрібно оформити на аркуші формату А4.

Інформаційні джерела до заняття

1. Булгакова В. В. Загальна географія : 6 клас : на допомогу вчителю географії К. : Картографія, 2010.
2. Кобернік С. Г. Географія. Великий довідник школяра. Харків : Ранок, 2018. 592 с.
3. Губарев В. К. Географія світу : довідник школяра і студента. перекл. з рос. Б. М. Губаревої. - Донецьк : БАО, 2007. 576 с.
4. Основи природознавства: навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010101 Дошкільна освіта / авт.-упор. П. В. Сарафинюк, Л. А. Присяжнюк ;

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : Ландо ЛТД, 2016. 414 с.

Практичне заняття №4

Тема. Атмосфера - повітряна оболонка Землі

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про атмосферу як повітряну оболонку планети, її склад, структуру, особливості; усвідомлення значення атмосфери для всього живого на Землі; знання особливостей клімату, а також факторів кліматоутворення на планеті; розуміння причин виникнення вітрів, атмосферних процесів і явищ, їх впливу на формування клімату місцевості; здатність використовувати набуті знання у професійно орієнтованих ситуаціях; вміння подавати складну інформацію в доступній для дошкільників формі, використовуючи моделювання, експерименти та досліди.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Будова і хімічний склад атмосфери.
2. Переміщення повітряних мас в атмосфері.
3. Вода в атмосфері. Колообіг води в природі.
4. Погода і клімат.

Практичні завдання до заняття

На основі опрацювання теоретичних джерел інформації, а також за результатами перегляду відеофільму (додається):

- 1) заповнити тематичну карту заняття (додається);
 - 2) позначити на контурній карті кліматичні пояси Землі.
 - 3) виготовити рамку-визначник видів хмар (за зразком).
 - 4) організувати роботу «Дослідницької лабораторії» для дошкільників.
- Підготувати і провести досліди, ігри- експерименти з повітрям.

Інформаційні джерела до заняття

1. Булгакова В. В. Загальна географія : 6 клас : на допомогу вчителеві географії К. : Картографія, 2000.
2. Кобернік С. Г. Географія. Великий довідник школяра. Харків : Ранок, 2018. 592 с.
3. Губарев В. К. Географія світу : довідник школяра і студента. Донецьк : БАО, 2007. 576 с.
4. Основи природознавства : навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010101 Дошкільна освіта / авт.-упор. П. В. Сарафинюк, Л. А. Присяжнюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : Ландо ЛТД, 2016. 414 с.

Рекомендації щодо виконання практичних завдань

3. Виготовити рамку-визначник видів хмар (за зразком).

Рамка-визначник видів хмар - це свого роду дидактичний посібник, який дозволяє здійснювати пошук хмар та з'ясувати, до якого виду вони відносяться.

4. Організувати роботу «Дослідницької лабораторії» для дошкільників. Підготувати і провести досліди, ігри- експерименти з повітрям.

Для виконання цього завдання потрібно здійснити розподіл по групах (відповідно до напрямів досліджень). Кожна група готує дослідження властивостей повітря (чи з ним пов'язаних явищ) - одне зі списку - та демонструє його на занятті.

Дослідження повітря:

досліди, ігри-експерименти, що демонструють наявність повітря, причини виникнення вітру.

досліди, ігри-експерименти, що демонструють властивості повітря (прозоре, безбарвне, без запаху, без смаку, не має форми, заповнює всі порожнини).

«Повітря – опора».

«Сила повітря».

«Дощ у банці» - моделювання колообігу води в природі.

Опис дослідів й ігор-експериментів доцільно зробити на аркуші формату А4 для подальшого обміну між групами.

Практичне заняття №5

Тема. Гідросфера - водна оболонка Землі

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про воду як унікальний мінерал на Землі, про гідросферу як водну оболонку планети, її склад, структуру, особливості; усвідомлення значення гідросфери для всього живого на планеті; знання складових Світового океану, їх основних характеристик; розуміння взаємозв'язку природних процесів, їх взаємообумовленості; здатність використовувати набуті знання у професійноорієнтованих ситуаціях; вміння подавати складну інформацію в доступній для дошкільників формі, використовуючи моделювання, експерименти та досліді.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Вода на планеті Земля. Загальна характеристика гідросфери.
2. Води Світового океану: фізичні властивості, структурні характеристики, стратифікація (шаровість), динамічність вод.
3. Складові частини океанів (моря, затоки, лимани, бухти, губи, лагуни, фіорди, протоки), їх характеристика.
4. Води суходолу: ріки, озера, льодовики, болота, підземні води.
5. Колообіг води в природі та його роль у геосфері планети.

Практичні завдання до заняття

На основі опрацювання теоретичних джерел інформації, а також за результатами перегляду відеофільму (додається):

1) заповнити тематичну карту заняття (додається);

2) зобразити у вигляді схеми:

- структуру гідросфери Землі (води, які утворюють гідросферу);

- колообіг води в природі (мале і велике кола);

3) позначити на контурній карті географічні водні об'єкти:

Океани: Тихий, Атлантичний, Індійський, Північно-Льодовитий.

Моря: окраїнні: Баранцове, Карське, Лаптевих, Східно-Сибірське, Чукотське, Берингове, Філіппійське; внутрішні: Біле, Азовське, Балтійське, Середземне, Червоне, Карибське, Чорне; міжострівні: Сулу, Сулавесі, Фіджі.

Затоки: Аденська, Аляска, Бенгальська, Біскайська, Гвінейська, Гудзонова, Мексиканська, Перська, Сіамська.

Протоки: Берингова, Гібралтарська, Гудзонова, Дрейка, Ла-Манш, Магеланова, Мандебська, Мозамбіцька.

Ріки: Амазонка, Амудар'я, Амур, Дніпро, Дунай, Волга, Ганг, Євфрат, Єнісей, Замбезі, Інд, Колима, Конго, Лена, Меконг, Міссісіпі, Міссурі, Мюррей, Нігер, Ніл, Об, Оріноко, Рейн, Сан-Франсиску, Сирдар'я, Тигр, Хуанхе, Янцзи.

Озера: Аральське море, Байкал, Балхаш, Велике Ведмеже, Верхнє, Вікторія, Вінніпег, Гурон, Тітікака, Ейр, Ері, Каспійське море, Мертве море, Мічиган, Ньяса, Онтаріо, Поопо, Чад.

Підготуватися до написання картографічного диктанту на тему «Гідросфера Землі». Мати при собі чистовий аркуш фізичної контурної карти планети;

4) підготувати цікаве повідомлення для дошкільнят про один із водних об'єктів України (бажано, своєї місцевості). Інформація має бути доступною для дитячого сприймання, образною, з використанням віршів, загадок тощо;

5) в домашніх умовах провести наукову гру-дослід «Острови». Продемонструвати її на занятті (можна на фото);

б) підготуватися до проміжного тестового контролю по темі “Оболонки Землі: літосфера, атмосфера, гідросфера”.

Інформаційні джерела до заняття

1. Булгакова В. В. Загальна географія : 6 клас : на допомогу вчителю географії К. : Картографія, 2000.
2. Волошин І. І. Загальне землезнавство : навчальний посібник. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ ім. М. Гоголя, 2002. 294 с.
- 3 Кобернік С. Г. Географія. Великий довідник школяра. Харків : Ранок, 2018. 592 с.
4. Губарев В. К. Географія світу : довідник школяра і студента Донецьк : БАО, 2007. 576 с.
5. Основи природознавства : навчальний посібник для студентів спеціальності Дошкільна освіта / авт.-упор. П. В. Сарафинюк, Л. А. Присяжнюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : Документ-Принт, 2016. 414 с.

Практичне заняття №6

Тема. Ознаки рослинного організму. Будова рослин

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про основні ознаки рослинного організму: його анатомічну й морфологічну будову, хімічний склад, процеси життєдіяльності рослин; здатність розрізняти види коренів та їх видозміни, види стебел та їх видозміни, види листків, суцвіть, плодів; розуміння значення морфологічних органів рослин для забезпечення життєдіяльності рослинного організму, а також значення рослин у природі.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Основні ознаки рослинного організму та процесів його життєдіяльності.

2. Клітинна будова рослин:

- клітина як найменша структурна одиниця рослинного організму, її будова і функції;
- хімічний склад клітини;
- тканини, характеристика різних груп тканин за будовою та їх значенням для життєдіяльності рослини.

3. Морфологічна будова рослин. Органи рослин.

4. Вегетативні органи рослини та їх характеристика:

- корінь, його значення; види коренів; коренева система рослини як сукупність усіх її коренів, види кореневих систем; внутрішня і зовнішня будова кореня; видозміни кореня;
- пагін, функції пагона, його будова;
- стебло, його функції; зовнішня і внутрішня будова стебла; види стебел; ріст стебла; брунька, її будова, види бруньок; розгалуження стебла, крона; видозміни стебла;
- листок та його значення для організму рослини; зовнішня будова листка; види листків; жилкування; листкорозміщення; внутрішня будова листка; фотосинтез.

5. Генеративні органи рослини:

- квітка, її значення; будова квітки; типи квіток; суцвіття, види суцвіть; значення суцвіття для рослини;
- насінина; будова насінини; значення насіння для життєдіяльності рослини;
- плід, його значення; будова плода; типи плодів.

6. Розмноження рослин.

1. Використовуючи лекційний матеріал і літературні джерела, підготуватися до теоретичного викладу матеріалу теми.
2. Замалювати будову клітини, позначивши її органели. Зазначити їхні функції.
3. Виготовити рамки-визначники:
 - видів листків;
 - видів суцвіть;
 - видів плодів.
4. Заповнити таблицю «Органи рослини».

Орган рослини	Його значення для життєдіяльності рослини

Інформаційні джерела до заняття

1. Ільченко В. Р. Біологія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Полтава : Довкілля, 2017. 240 с.
3. Мусієнко М. М. Біологія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза, 2017. 288 с.
4. Основи природознавства : навчальний посібник для студентів спеціальності Дошкільна освіта / авт.-упор. П. В. Сарафинюк, Л. А. Присяжнюк; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : Документ-Принт, 2016. 414 с.
5. Соболев В. І. Біологія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Грамота, 2007. 288 с.
6. Согур Л. М. Ботаніка : курс лекцій. К. : Фітосоціоцентр, 2005. 232 с.

Практичне заняття №7

Тема. Різноманітність рослин у природі

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про різноманітність рослин у природі; уявлення про гриби як унікальну форму

життя, що має певну схожість з рослинним і тваринним організмом, але не є ні тим, ні іншим; здатність класифікувати рослини, розрізняти їх та характеризувати за істотними ознаками; розуміння унікальності рослинного організму, а також значення рослин у природі; вміння використовувати набуті знання у професійно орієнтованих ситуаціях, подавати складну інформацію в доступній для дошкільників формі.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Царство Рослини. Водорості: загальна характеристика. Відділи Зелених, Діатомових, Бурих, Червоних (Багрянки) водоростей.
2. Вищі спорові рослини: загальна характеристика. Відділи Мохоподібних, Плауноподібних, Хвощеподібних, Папоротеподібних.
3. Характеристика відділу Голонасінні.
4. Відділ Покритонасінні, класифікація рослин в межах відділу. Характеристика родин класів Дводольні й Однодольні. Родини Хрестоцвіті (Капустяні), Розові, Бобові, Пасльонові, Складноцвіті (Айстрові), Лілейні, Цибулеві, Злакові.
5. Загальна характеристика царства Гриби.

Практичні завдання до заняття

1. Групова робота. Об'єднатися в групи:

Водорості. Мохи.	Покритонасінні Однодольні.
Плауни. Хвощі.	Покритонасінні Дводольні.
Папороті. Голонасінні.	Гриби.

Розробити міні-проект на задану тему (співзвучна з назвою групи) у вигляді створення лепбуку. Підготуватися до групового представлення проекту на практичному занятті (до 5 хв.).

2. За результатами роботи на занятті заповнити таблицю «Різноманітність рослин у природі».

	<i>Групи рослин</i>						
	Водорості	Мохоподібні	Плауноподібні	Хвощеподібні	Папоротеподібні	Голонасінні	Покритонасінні
1. Життєве середовище (водне, наземно-повітряне)							
2. Ознаки організації (одноклітинні, колоніальні, багатоклітинні нитчасті, багатоклітинні пластинчасті, багатоклітинні тканинні)							
3. Органи, що складають організм							
4. Способи живлення							
5. Способи розмноження							
6. Життєвий цикл: а) пануюче покоління; б) самостійність гаметофіту; в) чим представлений гаметофіт.							
7. Значення в природі і житті людини							
8. Представники							

Рекомендації щодо виконання практичних завдань

1. Розробити міні-проект на задану тему (співзвучна з назвою групи) у вигляді створення лепбуку. Підготуватися до групового представлення проекту на практичному занятті (до 5 хв.).

Лепбук (JarBook) - це книга-розкладка або саморобна тека з кишеньками, віконцями, рухливими деталями. У ній збирається матеріал з певної теми. При цьому лепбук - це не просто поробка. Це заключний етап дослідницької роботи, яку виконують під час вивчення певної теми. Щоб заповнити цю теку, потрібно пройти всі етапи проекту, провести спостереження, відшукати потрібну інформацію. Створення лепбуку допоможе закріпити і систематизувати вивчений матеріал, а розгляд теки надалі дозволить швидко освіжити в пам'яті пройдену тему.

Наповнення лепбуку — на розсуд групи. Потрібно передбачити наявність загальної інформації про досліджувану групу рослин, їх видову різноманітність, цікавинок про рослини для дошкільників тощо.

Інформаційні джерела до заняття

1. Ільченко В. Р. Біологія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. Полтава : Довкілля, 2017. 240 с.
2. Мусієнко М. М. Біологія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Генеза, 2017. 288 с.
3. Основи природознавства : навчальний посібник для студентів спеціальності Дошкільна освіта / авт.-упор. П. В. Сарафінюк, Л. А. Присяжнюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. — Вінниця: Документ-Принт, 2016. 414 с.
4. Соболев В. І. Біологія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К. : Грамота, 2017. 288 с.
5. Согур Л. М. Ботаніка : курс лекцій. К. : Фітосоціоцентр, 2015. 232 с.

Лабораторне заняття №1

Тема. Морфолого-біологічний аналіз рослин

Прогнозований освітній результат: сформовані знання про морфологічну будову рослини; здатність характеризувати рослини за певними ознаками (типом кореневої системи, видозмінами кореня, листка, стебла, способом листорозміщення тощо), класифікувати їх.

Обладнання: гербарій, технологічна карта, лупа, лекційний матеріал, посібники, довідникові видання для дошкільників.

Хід заняття

1. Розглянути гербарний зразок. Здійснити морфолого- біологічний аналіз рослини, використовуючи технологічну карту.

Життєва форма	1. Трава. 2. Кущ. 3 Дерево.
Місце зростання	1. Лука. 2. Ліс. 3. Поле. 4. Степ. 5. Город. 6. Пустир. 7. Водойма. 8. Сквер. 9. Квітник.
Тип кореневої системи	1. Мичкувата. 2. Стрижнева.

Видозміна кореня	1. Коренеплід. 2. Бульбокорінь. 3. Ходульні корені. 4. Опорні корені. 5. Дихальні корені. 6. Повітряні корені. 7. Чіпкі корені. 8. Бульбочки з азотофіксуючими бактеріями.
Листок Жилкування Листорозміщення Простий чи складний	1. Черешковий. 2. Сидячий. 3. Піхвовий. 1. Сітчасте. 2. Паралельне. 3. Дугове. 1. Чергове. 2. Супротивне. 3. Кільчасте. 1. Трійчастий. 2. Пальчастий. 3. Парноперистий. 4. Непарноперистий.
Видозміна листка	1. Колючки. 2. Вусики. 3. Пастки. 4. Густе опушення. 5. Восковий наліт.
Стебло	а) 1. Трав'янисте. 2. Дерев'янисте. 3. Соломина. б) 1. Прямостояче. 2. Повзуче. 3. Витке. 4. Чіпке. 5. Укорочене.
Видозміни стебла	1. Кореневище. 2. Бульба. 3. Цибулина.
Квітка Стать квітки Оцвіттина Забарвлення віночка Формула квітки Запилення	1. Маточна. 2. Тичинкова. 3. Двостатева. 1. Проста. 2. Подвійна. 1. Неяскраве. 2. Біле. 3. Жовте. 4. Червоне. 5. Рожеве. 6. Синє. 7. Голубе. 8. Фіолетове. Ч М А Г 1. Перехресне — вітром. 2. Перехресне — комахами. 3. Самозапилення.
Суцвіття	I. Китиця. 2. Колос. 3. Складний колос. 4. Зонтик. 5. Складний зонтик. 6. Волоть. 7. Початок. 8. Кошик. 9. Головка. 10. Щиток. II. Султан. 12. Поодинокі квітка.
Плід Соковитий Сухий	1. Ягода. 2. Кістянка. 1. Біб. 2. Стручок. 3. Стручечок. 4. Сім'янка. 5. Коробочка. 6. Зернівка. 7. Горіх. 1. Однонасінний. 2. Багатонасінний. 1. Розкритий. 2. Нерозкритий.
Тривалість життя	1. Однорічна. 2. Дворічна. 3. Багаторічна.
Господарське значення	1. Їжа для людини. 2. Корм для худоби. 3. Лікарська сировина. 4. Декоративна рослина. Технічна культура. 6. Бур'ян.

2. Використовуючи додаткову літературу, енциклопедичні видання тощо, підготувати цікаве повідомлення для дошкільнят про одну із рослин, яка аналізувалася.

Інформаційні джерела до заняття

1. Біологія. 7 клас: Шкільний визначник рослин. Х. : Ранок, 2009. (16 окремих арк. у папці).

2. Зайцева О. Дивосвіт України : шкільний довідник-визначник дикої природи. К. : Школа, 2011. 240 с.
3. Морозюк С. С. Трав'янисті рослини України : навчальний посібник. Т.: Навчальна книга - Богдан, 2007. 216 с.
4. Уиллис К. Ботаникум. пер. О. Чибисова. К. : Махаон, 2016. 108 с.
5. Енциклопедія для дітей. Рослини. Тварини. К.: Махаон-Україна, 2010. 288 с.
6. Зав'язкін О. В. Велика книжка : рослинний світ України. К. : Кристал Бук, 2016. 16 с.
7. Тетельман Г. Світ дивовижних рослин : енциклопедія. К. : Септіма, 2013. 80 с.

Практичні заняття №8-9

Тема. Різноманітність тваринного світу планети. Класифікація тварин. Характеристика основних систематичних груп тварин

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про основні ознаки тваринного організму, особливості будови, процеси життєдіяльності тварин; про різноманітність тварин у природі; знання специфічних особливостей різних систематичних груп тварин; здатність класифікувати тварини відповідно до прийнятої систематики; розуміння значення тварин у природі.

Підтема. Безхребетні тварини. Їх місце в екосистемі планети Земля

Питання для теоретичного опрацювання

1. Загальна характеристика підцарства Одноклітинні. Їх видова різноманітність та середовище існування, роль у природі та житті людини.
2. Багатоклітинні організми: загальна характеристика, особливості будови та життєдіяльності. Різноманітність. Їх значення в природі.

Тип Кишковопорожнинні.

Типи Плоскі, Круглі та Кільчасті черви.

Тип Молюски.

Тип Членистоногі.

3. Особливості ознайомлення дітей дошкільного віку з тваринами.

Практичні завдання до заняття

1. *Групова робота.* Підготувати групове представлення однієї із груп тварин (до 5 хвилин) за наступною схемою: загальна характеристика (що це за тварини, чим особливі, де проживають); різноманітність тварин (які класи, ряди, види охоплені типом, що характеризується); значення у природі; цікаві факти з життя тварин; тварини у мистецтві (літературі, образотворчому, музичному). Для представлення дібрати необхідний ілюстративний матеріал, зробити медіа-презентацію, по можливості, провести дослідження і представити його результати на занятті.

Для виконання завдання здійснити поділ студентів на групи: 1 група — підцарство Одноклітинні; 2 група - тип Кишкочовопорожнинні; 3 група - тип Плоскі Черви; 4 група — тип Круглі Черви; 5 група — тип Кільчасті Черви; 6 група — тип Молюски; 7 група — тип Членистоногі.

Кожній групі розробити тестові завдання (всього 6) для перевірки засвоєння матеріалу, представленого групою.

2. Розпочати заповнення таблиці «Різноманітність тварин у природі».

Систематична категорія (тип, клас)	Загальна характеристика	Особливості будови	Особливості життєдіяльності	Різноманітність тварин (представники)	Значення в природі

Підтема. Тварини - представники типу Хордові: підтипи Безчерепні та Хребетні (класи Круглороті, Хрящові риби, Кісткові риби, Земноводні, Плазуни, Птахи, Ссавці). Їх значення в природі

Питання для теоретичного опрацювання

1. Загальна характеристика типу Хордові.
2. Підтип Безчерепні. Характеристика тварин даної групи, їх видова різноманітність та середовище існування, роль у природі та житті людини.
3. Підтип Черепні (Хребетні): загальна характеристика, особливості будови та життєдіяльності. Сезонні явища в житті тварин, Різноманітність. Їх значення в природі.

Класи Круглороті, Хрящові риби, Кісткові риби.

Клас Земноводних.

Клас Плазуни.

Клас Птахи.

Клас Ссавці

4. Особливості ознайомлення дітей дошкільного віку з тваринами.

Практичні завдання до заняття

1. Групова робота. Підготувати групове представлення однієї із груп тварин (до 5 хвилин). Для представлення дібрати необхідний ілюстративний матеріал, зробити медіа-презентацію.

Для виконання завдання здійснити поділ студентів на групи: 1 група — клас Круглороті; 2 група - клас Хрящові риби; 3 група - клас Кісткові риби; 4 група — клас Земноводні; 5 група — клас Плазуни; 6 група — клас Птахи; 7 група — клас Ссавці.

Кожній групі розробити тестові завдання (всього 6) для перевірки засвоєння матеріалу, представленого групою.

2. Продовжити заповнення таблиці “Різноманітність тварин у природі”.

Інформаційні джерела до занять

1. Ковальчук Г. В. Зоологія з основами екології : навч. посіб. 2-е вид. випр. та доп. Суми : Університетська книга, 2017. 614 с.
2. Серебряков В.В. Біологія: підручник для 8 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Генеза , 2008. 288 с.
3. Основи природознавства : навчальний посібник для студентів спеціальності Дошкільна освіта / авт.-упор. П. В. Сарафинюк, Л. А. Присяжнюк ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця : Документ-Принт, 2016. 414 с.

Література для дітей про тварин

1. Брем А. Життя тварин : ссавці, птахи, рептилії, земноводні, риби, комахи. наук. ред. М. Любченко. Х. : Школа, 2004. 712 с.
2. БрумДж. Анімаліум. пер. О. Дятел. Л.: Вид-во Старого Лева, 2017. 112 с.
4. Дженкінс Ст. Книга про тварин. К. : Рабарбар, 2015. 208 с.
5. Копилова Г. Червона книжечка. К. : Основи, 2015. 52 с.
6. Паркер С. Сюрпризи природи : комахи. К.: Махаон, 2010. 28 с.
7. Січовик І. П. Дивокрай : читанка з природознавства : в 2 ч. Т. : Навчальна книга Богдан, 2014. Ч. 1. : Свійські та дикі тварини 224 с.
8. Січовик І. П. Дивокрай : читанка з природознавства : в 2 ч. Т. : Навчальна книга Богдан, 2014. Ч. 2. : У небі, на землі, у воді. Птахи, комахи, риби та інші тварини рідного краю. 240 с.
9. Стрелков Д. Г. Велика енциклопедія тварин. К. : Пегас, 2016. 224 с.

Практичне заняття №10

Тема. Становлення і розвиток методики ознайомлення дітей з природою

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про основні етапи розвитку методики ознайомлення дітей дошкільного віку з природою, ідеї педагогів минулого щодо пізнання дитиною природного довкілля; здатність до критичного аналізу педагогічної спадщини педагогів і методистів,

виокремлення в ній актуальних для сьогодення положень, прогнозування можливостей їх використання в освітньому процесі сучасного ЗДО.

Форма проведення: педагогічні читання

Тематика виступів

I. Погляди зарубіжних педагогів на використання природи у вихованні дітей дошкільного віку

- Ідеї Я. А. Коменського про необхідність ознайомлення дітей з природою з раннього віку.

- Ідея природовідповідного виховання дітей у спадщині Ж.- Ж. Руссо.

- Погляди Й. Песталоцці про визначне значення сприймання дітьми природи.

- Використання природи як джерела розумового і морального виховання в педагогічній теорії Ф. Фребеля.

- Природа як фактор виховання в педагогічній системі М. Монтесорі.

II. Історична ретроспектива поглядів російських педагогів на значення природи в розвитку дитини

- Питання про роль природи у вихованні дітей в працях В. Ф. Одоевського.

- Значення природи в початковому навчанні дітей у педагогічній спадщині К. Д. Ушинського.

- О. Я. Герд про значення природничих наук у системі освіти дітей.

- Погляди Є. М. Водовозової на роль природи у вихованні дітей дошкільного віку.

- Природа як середовище розвитку і виховання дитини- дошкільника в теорії Є. І. Тихеевої.

- Практика роботи з ознайомлення дітей з природою в дореволюційних дитячих садках по методу Л. К. Шлегер.

III. Природа як фактор розвитку особистості дошкільника в творчій спадщині українських педагогів

- Формування дитини засобами природи в педагогічній концепції С. Ф. Русової.
- Місце природи у вихованні дитини в педагогічних ідеях В. О. Сухомлинського.

Практичні завдання до заняття

1. Підготувати повідомлення (3 хв.) на одну із запропонованих тем (на вибір згідно попереднього розподілу).
2. За результатами опрацювання матеріалу заповнити таблицю:

Історичний період	Педагог	Основні педагогічні ідеї щодо використання природи як засобу навчання, виховання і розвитку дітей	Методи і форми ознайомлення дітей з природним довкіллям	Основні педагогічні праці	Зв'язок із сучасністю

Інформаційні джерела до заняття

1. Історія дошкільної педагогіки: хрестоматія / упор. З. Н. Борисова, В. З. Смаль. К. : Вища школа, 1990. 423 с.
2. Русова С. Вибрані педагогічні твори / С. Ф. Русова. К. : Освіта, 1996. 304 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. К.: Рад. школа, 1976. Т.3: Серце віддаю дітям. С.7 -279.
4. Українська педагогіка в персоналіях : в 2-х кн. К. : Либідь, 2005.
5. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. К. : Вища школа, 1993. С. 12-30.

Лабораторне заняття №2

Тема. Програмне забезпечення ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про зміст еколого- природничої освіти дошкільників та особливості його представлення в різних нормативних і парціальних освітніх програмах.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Аналіз тематичного розділу «Дитина у природному довкіллі» освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина».
2. Особливості ознайомлення дошкільників з природою за програмами виховання і навчання дітей дошкільного віку «Українське довкілля», «Дитина в дошкільні роки», а також програмою розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт».
3. Парціальні (спеціалізовані, локальні) програми екологічної освіти дошкільників.

Практичні завдання до заняття

1. Ознайомтеся із завданнями природничої освіти, змістом педагогічної роботи, визначеними програмою «Дитина» (тематичний розділ «Дитина у природному довкіллі») (для кожного вікового періоду). Прослідкуйте, як відбувається ускладнення змісту та програмових вимог на кожному наступному віковому щаблі.
 2. Підготуйте групове представлення (за попереднім розподілом) природничої складової однієї із запропонованих програм: «Українське довкілля», «Дитина в дошкільні роки», «Впевнений старт». Зробіть аналіз змісту ознайомлення дітей з природою в межах презентованої програми та логіки його розгортання.
 3. Представте одну із парціальних (спеціалізованих, локальних) програм екологічної освіти дошкільників.
- Системний підхід до аналізу природного довкілля за програмою екологічної освіти дітей дошкільного віку Н. В. Лисенко (джерело № 2).

- Ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з природним довкіллям за програмою А. М. Богущ «Моє довкілля» (джерело № 1).
- Формування екологічної культури дошкільників за програмою «Екологічна скринька» (авт. Л. Лупійко) (джерело № 3).
- Пізнання дітьми природного довкілля у пошуково- дослідницькій діяльності за програмою «Маленькі дослідники» (авт. Т. Шумер, І. Сергеева) (джерело № 5).
- Екологічне виховання дошкільників за програмою С. Ніколаєвої «Юний еколог» (джерело № 4).

Інформаційні джерела до заняття

Нормативні програми:

1. Дитина : програма виховання і навчання дітей від двох до семи років . Г. В. Беленька , Е. В. Белкіна, О. Л. Богініч та ін. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
2. Крутій К. Л. Дитина в дошкільні роки : комплексна додаткова освітня програма. Запоріжжя ; ЛПС, 2011. 188 с.
3. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». авт. кол. Андрієтті О.О., Голубович О.П. та ін.. К., 2010. 54 с.
4. Білан О.І. та ін. програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське довкілля». Тернопіль : Мандрівець, 2012. 264 с.

Додаткова література:

1. Богущ А. Моє довкілля : програма ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з довкіллям. К. : Шкільний світ, 2006. 112 с.
2. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти : дошкільник-педагог : навчально-методичний посібник для ВНЗ. К. : Слово, 2009. С. 108-181.
3. Лупійко Л. Екологічна культура та народні природознавчі традиції : орієнтовний зміст програми «Екологічна скринька». *Палітра педагога*. 2004. № 1. С. 9-13.
4. Шумер Т. Маленькі дослідники : програма пізнавального розвитку дошкільників у пошуково-дослідницькій діяльності. *Палітра педагога*. 2008. № 2-6.

Практичне заняття №11

Тема. Засоби наочності та навчально-матеріальна база ознайомлення дітей із природою як компоненти еколого-розвивального середовища ЗДО

Прогнозований освітній результат: сформоване уявлення про засоби наочності й навчальні посібники, навчально-матеріальну базу (компоненти еколого-розвивального середовища ЗДО) та їх значення в ознайомленні дітей дошкільного віку з природою; вміння класифікувати засоби наочності, характеризувати їх, а також здійснювати характеристику основних об'єктів матеріальної бази дитячого садка; здатність моделювати процес облаштування куточка живої природи, ділянки дошкільного навчального закладу, прогнозувати можливості їх використання в ознайомленні дошкільників з природним довкіллям.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Засоби наочності й навчальні посібники та їх значення в ознайомленні дітей дошкільного віку з природою. Класифікація засобів наочності.
2. Куточок живої природи та методика організації навчально-пізнавальної і трудової діяльності дошкільників у ньому.
3. Ділянка дитячого садка. Її значення в реалізації основних завдань ознайомлення дітей з природою.

Питання для обговорення

1. Розкрийте значення навчальних посібників в процесі природничої освіти дітей дошкільного віку.
2. Як класифікують засоби наочності в дошкільній дидактиці? Охарактеризуйте кожен класифікаційну групу засобів наочності (натуральні, образотворчі, аудіовізуальні, моделі) та з'ясуйте особливості їх використання в ознайомленні дошкільників з природою.
3. Розкрийте навчально-виховне значення куточка живої природи в ДНЗ.
4. З'ясуйте особливості розміщення та представте перелік обладнання куточка живої природи.
5. Назвіть вимоги до утримання рослин і тварин у куточку живої природи.

6. Представте орієнтовний перелік мешканців живого куточка (рослин (за групами), комах, молюсків, риб, земноводних, плазунів, птахів, ссавців) та розкрийте особливості їх утримання і догляду за ними.

7. Розкрийте навчально-виховне значення ділянки дитячого садка в процесі ознайомлення дітей з природним довкіллям.

8. Визначте особливості планування ділянки та вимоги до її озеленення.

9. З'ясуйте особливості облаштування ділянки дитячого садка за такими позиціями:

- квітники на ділянці;
- город на ділянці;
- плодовий сад на ділянці;
- утримання свійських тварин на ділянці та приваблювання птахів.

Практичні завдання до заняття

1. *Групова робота.* Підготуйте представлення однієї із груп засобів наочності (згідно попереднього розподілу) з наступним їх показом та демонструванням специфіки роботи з ними (за віковими періодами).

Рекомендовані для аналізу засоби наочності:

Натуральні (у живому і фіксованому вигляді): живі рослини і тварини, гербарії, колекції.

Образотворчі (об'ємні і плоскі): муляжі овочів та фруктів, предметні та сюжетні картинки, дидактичні картини, художні картини, ілюстрації, фотографії, листівки, дидактичний матеріал для настільних ігор (лото, доміно тощо), календар спостережень за природою.

Аудіовізуальні: мультфільми, відеофільми, навчальні комп'ютерні програми, телепередачі, діапозитиви, слайди, презентації, аудіозаписи (спів птахів, класичної музики, звуків природи тощо).

Моделі (статичні, динамічні): Сонячної системи, сузір'я, глобус, моделі-картинки тощо.

2. Складіть орієнтовний перелік мешканців живого куточка (рослин (за групами), комах, молюсків, риб, земноводних, плазунів, птахів, ссавців).

Підготуйтеся до написання візуалізованого диктанту на визначення кімнатних рослин.

3. Створіть паспорти кімнатних рослин (по два на кожну групу рослин).
4. Розробіть цікаву розповідь для дітей про одну із тварин - мешканця куточка живої природи.
5. Підготуйте повідомлення на одну із запропонованих тем (на вибір, бажано за попереднім розподілом):

- квітники на ділянці дитячого садка;
- город на ділянці;
- плодовий сад на ділянці;
- утримання свійських тварин на ділянці та приваблювання птахів.

Зверніть увагу на місцезнаходження об'єкта, його планування, рекомендований для вирощування перелік рослин (тварин), особливості організації праці дітей на ньому.

Інформаційні джерела до заняття

1. Дитина. Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей 2-7 років. кол. авт. ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка ; Київський університет імені Бориса Грінченка. К., 2016. 352 с.
2. Методика ознайомлення дітей з природою : хрестоматія / уклад. Н. М. Горопаха. К. Слово, 2012. 432 с.
4. Нікітенко А. Живий куточок це дуже серйозно. *Дошкільне виховання*. 1996. № 2. С. 25.
5. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посібник. К. : Вища школа, 1993. С. 50-156.

Практичні заняття №12-13

Тема. Методи опосередкованого ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Прогнозований освітній результат: знання методів опосередкованого ознайомлення дітей дошкільного віку з природою (словесних і наочних), вимог до їх застосування в освітньому процесі; сформоване вміння конструювати освітній процес з використанням цих методів.

Підтема. Словесні методи ознайомлення дошкільників з природою. Їх характеристика. Методика застосування

Питання для теоретичного опрацювання

1. Значення словесних методів у пізнанні дитиною природного довкілля.
2. Розповідь як монологічний виклад навчального матеріалу, її цінність в процесі ознайомлення дошкільників з природою. Види розповіді, її структура, вимоги до проведення. Прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей під час розповіді. Словесні логічні завдання як різновид розповіді.
3. Бесіда в ознайомленні дітей з природою. Педагогічна цінність бесіди як словесного методу навчання дошкільників. Види бесід та їх характеристики. Вимоги до постановки запитань у процесі бесіди. Підготовка вихователя і дітей до проведення бесіди.
4. Використання дитячої природознавчої літератури в процесі ознайомлення дітей з об'єктами і явищами природного довкілля. Вимоги до читання природознавчої книги. Використання загадок, приказок, прислів'їв у процесі ознайомленні дошкільників з природою.

Питання для обговорення

1. Розкрийте значення словесних методів у процесі природничої освіти дітей дошкільного віку.
2. Схарактеризуйте розповідь як один із словесних методів ознайомлення дітей з природним довкіллям. Які прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей доцільно використовувати під час розповіді?
3. Схарактеризуйте бесіду як словесний метод пізнання дитиною природи. У чому полягає керівництво пізнавальною діяльністю дошкільників під час бесіди?
4. Розкрийте особливості використання дитячої природознавчої літератури та малих літературних фольклорних жанрів (приказок, прислів'їв, загадок, скоромовок, забавлянок, примовок, потішок тощо) в процесі ознайомлення дітей з об'єктами і явищами природного довкілля.

Практичні завдання до заняття

1. Опрацюйте запропоновані джерела до заняття.

2. Розробіть описову (або сюжетну) розповідь для дітей дошкільного віку (тема, віковий етап - на вибір). Доберіть усі необхідні для розповіді ілюстративні та художні матеріали (вірші, загадки, прислів'я та ін.). Підготуйтеся до її проведення на занятті.

3. Розробіть один з різновидів бесіди (вступну, супровідну, заключну (узагальнюючу) - на власний вибір) для дітей середнього (старшого) дошкільного віку. Забезпечте належне її представлення з використанням необхідного дидактичного матеріалу.

4. Ознайомтеся з поданим у Програмі орієнтовним переліком художніх творів, рекомендованих для читання (за жанрами). Підготуйте рекламне представлення одного із сучасних авторів дитячої художньої літератури про природу (зарубіжного чи вітчизняного). Складіть анотований перелік його творів.

Підтема. Наочні та практичні методи опосередкованого ознайомлення дошкільників з природою

Питання для теоретичного опрацювання

1. Демонстрування ілюстративного матеріалу в процесі організації пізнання дітьми природи. Його значення. Види ілюстративного матеріалу. Особливості використання.

2. Моделі та моделювання в пізнанні дитиною природи.

3. Складання цілісного поля чи карти з теми на заняттях з ознайомлення з природою (за А.М.Богущ, Н.В.Гавриш).

4. Гра як метод ознайомлення дітей з природою. Роль і місце різноманітних ігор у збагаченні, закріпленні, систематизації й узагальненні знань дітей про природу.

Питання для обговорення

1. Яке значення мають наочні методи в ознайомленні дітей з природою?

2. Розкрийте значення ілюстративного матеріалу в процесі організації пізнання дітьми природи.

3. У чому полягають особливості використання дидактичних картин та фотоілюстрацій у роботі з дітьми різних вікових груп?

4. Розкрийте специфіку використання репродукцій художніх картин у процесі ознайомлення дітей з природним довкіллям.
5. У чому полягають особливості демонстрування аудіовізуальних посібників під час ознайомлення дітей з природним довкіллям?
6. Визначте особливості методу моделювання в процесі організації пізнання дітей природи.
7. Схарактеризуйте метод складання цілісного поля чи карти з теми на заняттях з ознайомлення з природою.
8. З якою метою проводяться ігри під час ознайомлення з природою? Які види ігор використовуються?
9. У чому полягають особливості організації ігрової діяльності дітей різних вікових груп у процесі пізнання ними природи?

Практичні завдання до заняття

1. Опрацюйте запропоновані джерела до заняття.
2. Складіть анотований огляд статей, присвячених наочним і практичним методам, за хрестоматією “Методика ознайомлення дітей з природою (уклад. Н. М. Горопаха).
3. Доберіть 5-6 дидактичних ігор природознавчого змісту по темах (на вибір): «Кімнатні рослини», «Дикі тварини», «Свійські тварини», «Рослини городу», «Рослини саду», «Овочі та фрукти» та ін.

Інформаційні джерела до занять

1. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі: підручник для ВНЗ. К. : Слово, 2018. 408 с.
2. Беленька Г. В. та ін. Дитина: освітня програма для дітей від двох до семи років. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
3. Дитина. Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей 2-7 років. кол. авт. ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка ; Київський університет імені Бориса Грінченка. К., 2016. 352 с.
4. Методика ознайомлення дітей з природою : хрестоматія / уклад. Н. М. Горопаха. К. Слово, 2012. 432 с.

5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Академія, 2006. 456 с.

6. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посібник. К. : Вища школа, 1993. 255 с.

Лабораторне заняття №3

Тема. Використання методів опосередкованого пізнання (словесних, наочних, практичних) у процесі ознайомлення дошкільників з природою

Прогнозований освітній результат: сформована здатність методично грамотно, згідно з вимогами використовувати зазначені методи в процесі ознайомлення дітей з природою.

Форма проведення: творча лабораторія

Практичні завдання до заняття

1. Підготуйтеся до проведення фрагменту заняття (тема і вікова група — на вибір) із застосуванням (також на вибір):

- розповіді (описової чи сюжетної);
- бесіди (вступної, супровідної, заключної);
- супровідної бесіди за дидактичною картиною, фотоілюстрацією, мультфільмом чи відеозаписом;
- розповіді за змістом художньої картини;
- гри (рухливої, дидактичної, творчо-рольової).

Для цього визначте тему заняття, його цілі, конкретизуйте завдання етапу заняття, на якому використовуватиметься метод, доберіть необхідні засоби для проведення.

2. Розробіть цілісну інтелектуальну карту до занять з таких тем (на вибір):

- «Квітка сонця»;
- «Щедра осінь»;
- «Зимонька-зима»;
- «Про що співа весняний дощ?»;
- «Квіти — очі землі».

Доберіть художні твори для читання на цьому занятті (2-3, бажано різножанрових). Підготуйте бесіду за одним із творів.

3. Продемонструйте методику роботи із дидактичною моделлю (на вибір).

Інформаційні джерела до заняття

1. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ . К. : Слово, 2018. 408 с.
2. Беленька Г. В. та ін. Дитина : освітня програма для дітей від двох до семи років. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
3. Дитина. Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей 2-7 років. кол. авт.; за заг. ред. В. О. Огнев'юка; Київський університет імені Бориса Грінченка. К., 2016. 352 с.
4. Методика ознайомлення дітей з природою : хрестоматія / уклад. Н. М. Горопаха. К. Слово, 2012. 432 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Академія, 2006. 456 с.
6. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посібник. К. : Вища школа, 1993. 255 с.

Практичні заняття №14-15

Тема. Методи безпосереднього ознайомлення дітей дошкільного віку з природою

Прогнозований освітній результат: знання методів безпосереднього ознайомлення дітей дошкільного віку з природою (спостережень, дослідів, праці в природі, ігор з природними матеріалами), вимог до їх застосування в освітньому процесі; сформоване вміння конструювати освітній процес з використанням цих методів.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Навчально-виховне значення пошуково-дослідницької діяльності дітей у природі. Обґрунтування її необхідності в процесі ознайомлення дошкільників з природою. Характеристика дослідів як методу пізнання природи. Класифікація дослідів. Структура дослідів та методика їх проведення. Орієнтовний зміст дослідів з об'єктами природи в закладах дошкільної освіти.
2. Навчально-виховне значення спостереження як методу пізнання природи. Характеристика спостереження як пізнавальної діяльності. Види спостережень у природі. Метеорологічні та фенологічні спостереження, їх особливості. Методика організації та керівництва пізнавальною діяльністю дітей в процесі спостережень. Прийоми активізації пізнавальної діяльності дошкільників під час спостережень за природою (запитання, пояснення, порівняння, ігрові прийоми, використання художнього слова, виконання практичних завдань, включення в обстеження об'єкта різних аналізаторів, употужнення естетичного фактору в процесі сприймання об'єктів та явищ природи). Вимоги до організації спостережень дітей у природному довкіллі.
3. Навчально-виховне значення праці в природі, її завдання. Вимоги до організації трудової діяльності дітей в контексті ознайомлення їх із природним довкіллям. Види праці в природі, їх зміст у різних вікових групах. Форми організації праці дітей у природі.
4. Використання ігор з природними матеріалами у безпосередньому пізнанні дітьми природного довкілля. Вимоги до їх застосування.

Питання для обговорення

1. Схарактеризуйте дослід як метод пізнання природного довкілля. Зазначте його характерні ознаки. З'ясуйте особливості дитячої пошуково-дослідницької діяльності в ЗДО.
2. Класифікуйте види дослідів за різними ознаками.
3. Визначте структуру дослідів та схарактеризуйте кожен із структурних компонентів.

4. З'ясуйте методичні вимоги до підготовки і проведення дослідів. Вкажіть можливі прийоми керівництва пізнавальною діяльністю дітей на різних етапах дослідів.
5. З'ясуйте зміст пошуково-дослідницької діяльності дошкільників у процесі пізнання ними природи (за освітньою програмою).
6. Розкрийте навчально-виховне значення спостережень в процесі організації пізнання дітьми природи. Схарактеризуйте спостереження як вид пізнавальної діяльності дошкільників.
7. Які види спостережень у природі виділяють? Схарактеризуйте кожен із видів. З'ясуйте особливості організації метеорологічних спостережень дітей у дитячому садку. Визначте специфіку організації фенологічних спостережень дітей у природі.
8. Яку структуру має спостереження як метод пізнання природи? Представте орієнтовні схеми обстеження об'єктів природи в процесі спостереження, проілюструйте їх прикладами.
9. У чому полягає підготовка вихователя до спостереження?
10. Схарактеризуйте прийоми активізації пізнавальної діяльності дітей у процесі спостережень.
11. Які вимоги висуваються до організації спостережень дітей за природними об'єктами? З'ясуйте програмові вимоги до організації спостережень у дошкільному навчальному закладі.
12. Розкрийте навчально-виховне значення праці дошкільників у природі. Обґрунтуйте необхідність її організації в ДНЗ.
13. Визначте вимоги до організації трудової діяльності дітей у природі.
14. Схарактеризуйте види праці в природі.
15. З'ясуйте зміст праці дітей для кожної вікової категорії.
16. Схарактеризуйте форми організації праці дошкільників у природі.
17. З'ясуйте вимоги до застосування ігор з природними матеріалами у процесі ознайомлення дітей з природою.

1. Опрацюйте запропоновані джерела до заняття.
2. Складіть анотований огляд статей, присвячених темі заняття, за хрестоматією «Методика ознайомлення дітей з природою» (уклад. Н. М. Горопаха).
3. Випишіть з програми «Дитина», а також з Методичних рекомендацій до неї програмові вимоги до організації спостережень, дослідів, праці у природі дітей різних вікових груп, а також орієнтовний їхній зміст. Результати роботи представте у вигляді таблиці:

	<i>Вікова група</i>		
	Молодша група	Середня група	Старша група
Зміст та вимоги до проведення спостережень за природою			
Зміст та вимоги до організації дослідницької діяльності у природі			
Зміст та вимоги до організації праці в природі			

Інформаційні джерела до заняття

1. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ. К. : Слово, 2008. 408 с.
2. Беленька Г. В. та ін. Дитина : освітня програма для дітей від двох до семи років. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
3. Дитина. Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей 2-7 років. кол. авт.; за заг. ред. В. О. Огнев'юка; Київський університет імені Бориса Грінченка. К., 2016. 352 с.
4. Методика ознайомлення дітей з природою : хрестоматія / уклад. Н. М. Горопаха. К. Слово, 2012. 432 с.
5. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Академія, 2006. 456 с.

6. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посібник. К. : Вища школа, 1993. 255 с.

Лабораторне заняття №4

Тема. Спостереження як основний метод ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. Нескладні досліди в ознайомленні дітей з природним довкіллям

Прогнозований освітній результат: сформована здатність методично грамотно, згідно з вимогами використовувати зазначені методи в процесі ознайомлення дітей з природою.

Форма проведення: творча лабораторія

Практичні завдання до заняття

1. Підготуйте заняття (або його фрагмент) із проведенням досліду (на вибір). Підготуйтеся до його показу на лабораторному занятті. Доберіть для цього усі необхідні засоби.

2. У відповідності з методичними етапами розробіть самостійно спостереження за одним із запропонованих природних об'єктів, попередньо визначивши його програмовий зміст:

за кімнатною рослиною (наприклад, азалією);

за твариною в куточку живої природи (наприклад, морською свинкою);

за комахою (наприклад, мурахою, комахою-сонечком, бджолою тощо);

за ранньоквітучими рослинами (наприклад, підсніжником, проліском);

за змінами в житті рослин восени (весною, взимку, влітку).

Використайте різноманітні прийоми активізації пізнавальної діяльності дошкільників у процесі спостереження. Підготуйтеся до його представлення на занятті.

3. Ознайомтеся з технологією естетико-екологічного виховання дитини, розробленою проф. Г.С.Тарасенко. Підготуйте одне із авторських занять милування природою.

Інформаційні джерела до заняття

1. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ. К. : Слово, 2018. 408 с.

2. Беленька Г. В. та ін. Дитина : освітня програма для дітей від двох до семи років. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
3. Дитина. Методичні рекомендації до програми виховання і навчання дітей 2-7 років. кол. авт. ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка ; Київський університет імені Бориса Грінченка. К., 2016. 352 с.
4. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти : дошкільник-педагог : навчально-методичний посібник для ВНЗ. К. : Слово, 2009. С. 64-104.
5. Організація спостережень у дитячому садку / упор. О. Ю. Харченко. Х. : Основа, 2007. 144 с.
6. Тарасенко Г. С. Дивосвіт : технологія естетико-екологічного виховання . 2-е вид., зі змін. К. : Рута, 2000. 208 с.
7. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посібник. К. : Вища школа, 1993. 255 с.

Практичне заняття №16

Тема. Форми організації з ознайомлення дітей із природним довкіллям. Заняття - основна форма організації навчально-пізнавальної діяльності дітей щодо їх ознайомлення з природою

Прогнозований освітній результат: знання форм організації навчально-пізнавальної діяльності дітей щодо ознайомлення їх з природою, вимог до їх застосування в освітньому процесі; сформоване вміння конструювати освітній процес з використанням цих форм.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Форми ознайомлення дітей дошкільного віку з природним довкіллям. Заняття як основна форма організації навчально- пізнавальної діяльності дітей в процесі ознайомлення їх з природою.
2. Класифікація занять з ознайомлення з природою: за спрямованістю змісту, за дидактичною метою, за формою організації.
3. Структура заняття.
4. Особливості організації і проведення занять з ознайомлення з природою на різних вікових етапах.

5. Вимоги до організації і проведення занять із ознайомлення дітей з природою.
6. Методика організації і проведення односпрямованих (предметних) занять: заняття з формування нових знань, заняття на закріплення раніше засвоєних знань, підсумкове заняття.
 - 6.1. Підготовка вихователя до заняття:
 - розробка програмних завдань заняття;
 - вибір методів, адекватних визначеним завданням;
 - вибір способу розміщення дітей під час заняття;
 - підбір засобів для реалізації завдань заняття (технічне обладнання, наочні посібники, роздатковий матеріал тощо).
 - 6.2. Організація пізнавальної діяльності дітей під час заняття. Забезпечення реалізації поставлених завдань.
 - 6.3. Організація підсумку заняття. Педагогічна оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності дітей на занятті, їхньої активності.
7. Особливості методики організації і проведення комплексних й інтегрованих занять з ознайомлення з природою.

Питання для обговорення

1. Схарактеризуйте форми ознайомлення дітей дошкільного віку з природним довкіллям, з'ясувати їх особливості.
2. Означте види занять за різними класифікаційними ознаками: за спрямованістю змісту, за дидактичною метою, за формою організації.
3. Визначте структуру заняття. Схарактеризуйте кожен зі структурних етапів.
4. З'ясуйте особливості організації і проведення занять з ознайомлення з природою на різних вікових етапах.
5. Визначте вимоги до організації і проведення занять із ознайомлення дітей з природою.
6. З'ясуйте особливості односпрямованих (предметних) занять з ознайомлення з природою.
7. Розкрийте поетапно методику організації і проведення односпрямованих (предметних) занять різних типів.

8. У чому полягають особливості методики організації і проведення комплексних й інтегрованих занять з ознайомлення з природою?

Практичні завдання до заняття

1. Розробіть опорну тематичну карту (схему) до теми заняття.
2. Складіть таблицю «Технологія організації та проведення заняття з ознайомлення з природою в дитячому садку».

Тип заняття	Назва етапу	Зміст роботи	Доцільні методи, прийоми роботи
Заняття з формування нових знань	Організаційний етап		
	Основний етап		
	Підсумковий етап		
Заняття на закріплення раніше засвоєних знань	Організаційний етап		
	Основний етап		
	Підсумковий етап		
Підсумкове заняття	Організаційний етап		
	Основний етап		
	Підсумковий етап		

4. Використовуючи методичну літературу для вихователя, публікації в періодичних виданнях, ознайомтеся з розробками занять з ознайомлення з природою в ЗДО. Зробіть аналіз одного з них (завдання виконується на практичному занятті).

5. Спираючись на знання методики організації і проведення заняття, а також використовуючи зразки занять, самостійно розробіть заняття з ознайомлення з природою (вид заняття і тема — на вибір).

Інформаційні джерела до заняття

1. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ. К. : Слово, 2018. 408 с.
2. Гавриш Н. Інтегровані заняття : методика проведення. К. : Шкільний світ, 2007. 128 с. (Б-ка «Шкільного світу»).
3. Беленька Г. В. та ін. Дитина : освітня програма для дітей від двох до семи років. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.

4. Крутій К. Л. Сучасне заняття з дошкільниками : традиції чи інновації? Монографія. Запоріжжя : ЛПКС, 2009. 160 с. (Бібліотека вихователя дошкільного навчального закладу).
5. Методика ознайомлення дітей з природою : хрестоматія / уклад. Н. М. Горопаха. К. Слово, 2012. 432 с.
6. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Академія, 2016. 456 с.
7. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посібник. К. : Вища школа, 1993. 255 с.

Практичне заняття №17

Тема. Організація проектної діяльності дошкільників у процесі ознайомлення їх з природою

Прогнозований освітній результат: знання теоретичних положень та методики організації проектної діяльності дітей у закладі дошкільної освіти; вміння конструювати освітній процес з ознайомлення дошкільників з природою з використанням проектної діяльності.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Значення проектної діяльності у дошкільному навчальному закладі.
2. Види проектів :
 - за тривалістю (короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі);
 - за кількістю учасників (особистісні, парні, групові, колективні);
 - за домінуючим видом діяльності (творчі, дослідницькі, ігрові, пошукові, природничі, екологічні, інтегровані (міжпредметні)).
3. Методика організації проектної діяльності дошкільників у процесі їх ознайомлення з природним довкіллям.
4. Основні вимоги до діяльності вихователя, дітей, батьків під час виконання проектів.
5. Методичні основи складання паспорту природничо- екологічного проекту.

6. Основні продукти представлення проектної діяльності дітей у процесі ознайомлення з природним довкіллям.

Питання для обговорення

1. Розкрийте значення основних понять теми: “проект”, “проектна діяльність”. Обґрунтуйте важливість проектної діяльності у дошкільному навчальному закладі.

2. Охарактеризуйте проекти:

- за тривалістю (короткотривалі, середньої тривалості, довготривалі);
- за кількістю учасників (особистісні, парні, групові, колективні);
- за домінуючим видом діяльності (творчі, дослідницькі, ігрові, пошукові, природничі, екологічні, інтегровані (міжпредметні)).

3. Розкрийте етапну методичку організації проектної діяльності дітей у процесі їх ознайомлення з природним довкіллям.

4. Охарактеризуйте основні вимоги до діяльності вихователя, дітей, батьків під час виконання проектів.

5. З'ясуйте методичні основи складання паспорту природничо- екологічного проекту.

6. Охарактеризуйте основні результати представлення проектної діяльності дітей у процесі ознайомлення з природним довкіллям.

Практичні завдання до заняття

1. Опрацюйте статтю Л.Присяжнюк “Проектуємо. Досліджуємо. Пізнаємо”, зробіть стислий конспект.

2. Заповніть пропуски у таблиці.

3. Розробіть паспорт проекту (тема на вибір):

Весна іде — красу несе!

Чаклунка осінь

Зимова феєрія

Вода — основа життя

Річкове підводне життя

Лісове царство

Барвисті метелики

Їдальня для птахів

Космічна подорож
Компас природи
У гості до ялинки
Город на підвіконні.

4. Колективна робота. Розробіть та представте проект для дітей старшого дошкільного віку:

1 група — «Смачні знахідки грибною корзини»

2 група — «Бабусяна фіто аптека».

Реалізація проекту — це творча співпраця вихователя з дошкільниками, спрямована на вирішення поставленої проблеми.

Інформаційні джерела до заняття

1. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ. К. : Слово, 2018. 408 с.

2. Гушуленко В.В. Використання екологічних проектів у роботі з дітьми дошкільного віку : посібник для вихователів дитячих навчальних закладів. Славута, 2013. 46 с.

3. Ліннік О. О. Творче проектування в організації життєдіяльності шестирічок : навчально-методичний посібник. Луганськ : Альма-матер, 2015. 178 с.

4. Присяжнюк Л. А. Проектуємо. Досліджуємо. Пізнаємо: формування астрономічних уявлень дошкільників засобами колективного проектування. *Дошкільне виховання*. 2012. № 4. С. 8-13.

6. Пехота О. М. Проектна технологія. Освітні технології: навч.-метод. посібник К.: А.С.К., 2013. С. 148-162.

Лабораторне заняття №5

Тема. Методика організації і проведення екскурсій у природу, цільових і щоденних прогулянок

Прогнозований освітній результат: знання теоретичних положень та методики організації і проведення екскурсій у природу, щоденних та цільових прогулянок; вміння конструювати освітній процес з ознайомлення дошкільників з природою з використанням зазначених форм роботи.

Питання для теоретичного опрацювання

1. Екскурсії в природу як форма організації роботи щодо ознайомлення дітей дошкільного віку з природним довкіллям. Навчально-виховне та розвивальне значення екскурсій.
2. Тематика та види екскурсій природничого змісту.
3. Структурні компоненти екскурсії.
4. Методика організації (підготовка, проведення) екскурсій в природу.
Післяекскурсійна робота.
5. Цільові прогулянки. Їх відмінність від екскурсій. Методика проведення цільових прогулянок.
6. Щоденні прогулянки на майданчику дошкільного закладу, їх значення в ознайомленні дітей із природою. Зміст фенологічних спостережень під час щоденних прогулянок. Методи та прийоми роботи вихователя під час прогулянок.

Практичні завдання до заняття

1. З методичної літератури випишіть орієнтовну тематику екскурсій для різних вікових груп.
2. Розробіть технологічну карту заняття-екскурсії, з вказівкою основних етапів, їх завдань, змісту роботи на кожному з етапів, доцільних методів і прийомів роботи.
3. Розробіть заняття-екскурсію (тема і вік дітей — на вибір).
4. Складіть план проведення цільової прогулянки в природу з дітьми середньої групи.

Інформаційні джерела до заняття

1. Богуш А. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі : підручник для ВНЗ. К.: Слово, 2018. 408 с.
2. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К. : Академія, 2016. 456 с.
3. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою : навч. посібник. К. : Вища школа, 1993. 255 с.

